

RESTAURATIE LANDHUIS IN PUTTE

Er wordt veel van Bieduinenhof gehouden

“We willen het landhuis weer laten schitteren”, vertelt Katrien Muylaert over de unieke plek in Putte (gemeente Woensdrecht) waar ze sinds vijf jaar werkt. “Er moet veel gebeuren, want het tocht, de stookkosten zijn exorbitant hoog, het sanitair is verouderd en we zijn al meerdere keren ontruimd omdat er een insect in de rookmelder zat.” Muylaert is directeur van Stichting Titarel dat kleinschalige dagbesteding en langdurige zorg biedt aan mensen met autisme, psychische problematiek of een verstandelijke beperking.

FOTOGRAFIE LOES VAN DUIJVENDIJK

Haar werkgever vestigde zich ruim een kwart eeuw geleden in landhuis Bieduinhof en in het verderop gelegen gebouw dat ze de Cluse noemen. Beide liggen op landgoed Bieduinen. Het landhuis stamt uit het einde van de negentiende eeuw en was ooit een bejaardenhuis onder leiding van de franciscanessen uit Oudenbosch. De naam Cluse ter Dunen verwijst naar de zandverstuivingen op het landgoed. De Cluse was vanaf de jaren zestig een retraite- en vakantiehuis voor zusters die terugkeerden van de missie.

BEWONERS WERKEN MEE

Half september 2018 staat de directrice op het punt om de definitieve plannen in te dienen bij de gemeente. “Er is een wijziging van het bestemmingsplan nodig voor we mogen starten. We hopen medio 2019 te beginnen met de bouw. In het voorjaar volgt de verhuizing van onze cliënten naar de nieuwbouw. Hier nemen we de tijd voor, omdat het voor veel cliënten een grote stap is. In de zomer van 2020 zou de renovatie van het monumentale hoofdgebouw kunnen beginnen.” Bewoners worden zoveel mogelijk betrokken bij de planfase en uitvoering. “Ze denken mee, zijn bij de presentaties van de architect geweest en straks tijdens de uitvoering werken ze ook mee. Het is per slot van rekening hún huis: zij wonen er. Hoe mooi is het als je daar zelf

ook aan meegelopen hebt. Dat je kunt zeggen: ik heb helpen graven voor de riolering, ik weet precies hoe dat zit. Of: de leiding in mijn kamer heb ik zelf aangelegd. Dan voelen de bewoners zich ook eigenaar." Ze is blij met de betrokkenheid van alle partijen die bijdragen aan de renovatie en herbesteding. "Het is mooi om te zien hoe alle partijen begaan zijn met ons project. Het voelt niet meer alleen als mijn kind, maar als ons kind. Er wordt veel van Bieduinenhof gehouden."

HET WAS EEN PUZZEL

Er ging heel wat onderzoek vooraf aan de planfase. "Het was een puzzel, omdat Bieduinenhof een rijksmonument is op een landgoed met cultuurhistorische waarde. We moeten ons aan verschillende voorwaarden en richtlijnen houden en dat vergt uitzoekwerk. Ik ben op zoek gegaan naar expertise en kwam via-via bij de provincie Noord-Brabant terecht. We zijn een project van de Erfgoedfabriek geworden en dat was erg helpend: alle betrokken partijen werden bij elkaar gebracht zodat er recht gedaan kon worden aan de verschillende perspectieven. Ook kwam er meer expertise beschikbaar. Zo brengt de provincie ruimtelijke expertise in waar het de mogelijke natuurcompensatieplicht betreft. Daarnaast heeft de provincie aangeboden een parkplan te laten opstellen voor een optimale ruimtelijke afstemming tussen gebouwen en park en de invulling daarvan.

GEFASEERDE UITVOERING

De verbouwing, renovatie en nieuwbouw worden in fases uitgevoerd. "Het eerste project is voltooid. We hebben het dierenverblijf omgebouwd naar werkplaats en leslokaal. Medewerkers en bewoners hebben dit met de hulp van een aannemer uitgevoerd." Het resultaat is een praktisch gebouwtje met twee ruimten. Binnen bekwamen cliënten zich in verschillende ambachten zoals keramiek en textiel. "En kijk, dit hartje op de toiletdeur is door een bewoner gemaakt onder begeleiding van een timmerman. En straks komt er in de villa ook een winkel, waar we de kunstobjecten van cliënten gaan verkopen."

NIEUWE WOONEENHEDEN OP DE CLUSE

Titulere heeft ook de Cluse laten slopen. "Op exact dezelfde plek komen wooneenheden voor twee keer acht personen. Hier vestigen we bewoners die gebaat zijn bij een prikkelarme omgeving die rustig en voorspelbaar is." Het landhuis zal na de renovatie geen woonfunctie meer hebben. "De bewoners die hier nu wonen en straks in de nieuwbouw bij het landhuis gaan wonen, krijgen juist energie van wat meer reuring, van gedoseerd contact met mensen van buiten."

VAN VAKANTIEHUIS NAAR ZORGCOMPLEX

Eind negentiende eeuw kwamen veel rijke industriëlen en ondernemers uit België naar de Brabantse Wal om hun vrije tijd door te brengen. Diverse landhuizen in dit gebied stammen uit die periode. Bieduinenhof is gebouwd voor de Antwerpse houtvester Servais. Het stamt uit 1883. Het ligt aan het einde van een oprijlaan die door een bos voert. Het landhuis en de bijbehorende gronden liggen op landgoed Bieduinen. Het landgoed is een heerlijke plek om te wandelen en is onderdeel van grenspark Kalmthoutse Heide. De Brabantse Wal die het landgoed doorkruist, vormt een opvallend element in het landschap. Met hoogteverschillen tot twintig meter vormt het de overgang tussen de hooggelegen zandgronden en de lageregelegen kleigronden van de provincie Zeeland. In 1956 kocht de familie Van Mierlo het complex. Tot 1987 boden zusters er verschillende vormen van zorg. Ook werd het landhuis uitgebreid met aanbouwen en een kapel.

"WE WILLEN HET LANDHUIS WEER LATEN **SCHITTEREN**"

UITBUNDIGE GEVEL

Katrien kijkt enorm uit naar de nieuwe functies van 'haar' landhuis dat verschillende gevels heeft gehad. Rond 1900 was Art Deco hip. De sobere gevel van het landhuis werd vervangen door een uitbundiger variant. Ook werd er een verdieping op gezet. "Die noemen we de bonbonnière." De familie Van Mierlo bracht de gevel weer terug in de oorspronkelijke staat. "Wij willen terug naar de staat van pracht van net voor de Tweede Wereldoorlog." Dat betekent dat er versieringen bij gaan komen. "We streven ernaar om de art-decoplint met ramen en kozijnen terug te plaatsen en te schilderen in de oorspronkelijke kleuren. In het landhuis starten we een theeschenkerij. We zoeken aansluiting bij fiets- en wandelroutes om gasten te trekken die iets willen drinken. Boven komen activiteitenruimtes voor houtbewerking en potten bakken. Ook de klas en de mattenweverij brengen we onder in het landhuis." In de klas volgen bewoners en mensen van de dagbesteding uiteenlopende lessen op maat: van Japans tot verkeersles en leren lezen en schrijven. In het landhuis komen ook vergaderfaciliteiten. "We zoeken nog naar de juiste manier om het monument, net als de zorgwoningen, duurzaam en energiezuinig te maken."

DE TOREN

De toren wordt vrijgemaakt door de aanbouwtjes uit de jaren vijftig te verwijderen. Dit zal de toren een nog mooiere blikvanger maken. "Tijdens het historisch onderzoek bleek dat de oprijlaan oorspronkelijk niet uitkwam op de toren, zoals nu, maar uitkwam bij de deur aan de lange zijde van het landhuis. Die is waarschijnlijk verplaatst toen het kerkhof aangelegd werd. De kapel die in de jaren zestig gebouwd is, behouden we ook. Met een nieuwe glazen gang verbinden we die met het landhuis."

DE BRABANTSE WAL

Ook aan het bos dat bij het landhuis hoort, is al veel gedaan. "Zieke bomen zijn gekapt en het landhuis is vrijgemaakt. Er stond veel groen te dicht op het landhuis. Nu kun je weer zien hoe mooi het is als je aan komt rijden. Om het landhuis heen is een parkstructuur aangebracht. Er zijn meer open ruimtes en dus meer licht. Vrijwilligers helpen bij het onderhoud en we werken samen met de reclassering." Sinds het grootschalige onderhoud aan het bos is de unieke lanenstructuur weer zichtbaar. Wandelaars komen graag op Bieduinen, met of zonder hond. Ze betreden het terrein van Stichting Titurel niet. "We laten nu gedoseerd publiek toe, voor rondleidingen en als we exposities houden of faciliteren." Zo gaat Stichting Titurel steeds meer verbindingen leggen met de samenleving. "Het is goed voor onze

BLIJE BEWONERS

Niet alleen de medewerkers van Titurel zijn blij met hun werkplek, bewoners genieten er ook enorm van. Zo noemt Frank de villa het Mozarthuis, het gebouw doet hem aan muziek denken en aan gezelligheid waar hij zelf ook zo van houdt. Jolanda houdt van bloemen, in het voorjaar plukt ze het ene na het andere veldboekje. Toon is meer een herfstmens. Kastanjes rapen is een geliefde bezigheid van hem. Hij deelt ze uit aan andere bewoners en de keuken verwerkt ze in gerechten. Ook Sander verzamelt graag noten, 's avonds snoept hij van de beukenootjes die hij overdag gevonden heeft. Laurens voelt zich de boswachter van het landgoed. Hij werkt met hart en ziel aan het onderhoud van de tuin en het bos. Ouders van een toekomstige bewoner vinden het fijn dat hun zoon straks meer buiten kan leven. Bos brengt hem rust. En dat is toch iets wat je iedereen gunt?

bewoners om contact te hebben met de buitenwereld. De ene kan dat binnen onze eigen beschutte omgeving, maar we hebben ook bewoners die vrijwilligerswerk doen bij het verzorgingstehuis in het dorp. Dit soort activiteiten maakt dat ze zich waardevol voelen en dat is ontzettend belangrijk. Het is ook mooi om te zien hoe we gedragen worden door de gemeenschap. Voor mij zijn dat de feestjes van mijn werk." ■

LANDGOED BIEDUINEN • PUTSEWEG 44 • 4645 RK PUTTE